Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Spraw Zagranicznych

2024/0000(INI)

15.10.2024

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2024 r.
(2024/0000(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: David McAllister

PR_INI

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 16

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2024 r.
(2024/0000(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 14, 16, 21, 24, 36 i 41,

– uwzględniając porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 16 grudnia 2020 r. między Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych[1],

– uwzględniając sprawozdanie wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 20 czerwca 2024 r. zatytułowane „Sprawozdanie na temat wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – nasze priorytety w 2024 r.”,

– uwzględniając „Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony – dla Unii Europejskiej, która chroni swoich obywateli, swoje wartości i interesy oraz przyczynia się do międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa” zatwierdzony przez Radę Europejską 21 marca 2022 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 22 marca 2024 r., 18 kwietnia 2024 r. oraz 27 czerwca 2024 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych z 18 marca, 22 kwietnia, 24 maja, 24 czerwca i 22 lipca,

– uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2021/509 z 22 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju oraz uchylenia decyzji (WPZiB) 2015/528[2],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0000/2024),

A. mając na uwadze, że tempo zmian geopolitycznych jest gwałtowne, a autokratyczne podmioty dążą – zarówno indywidualnie, jak i w ramach wspólnych działań – do podważenia międzynarodowego porządku opartego na zasadach i jego organizacji

[1] Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 28, ELI: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020Q1222(01).
[2] Dz.U. L 102 z 24.3.2021, s. 14, ELI: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02021D0509-20240318.

wielostronnych; mając na uwadze, że konflikty rozprzestrzeniają się, a użycie siły jest w coraz większym stopniu uznawane za zwykły środek realizacji celów politycznych zarówno przez państwa, jak i podmioty niepaństwowe;

B. mając na uwadze, że kontekst geopolityczny, w którym funkcjonuje UE, uwypuklił potrzebę bardziej ambitnych, wiarygodnych i ujednoliconych działań UE na arenie międzynarodowej oraz pokazał, że państwa członkowskie muszą wykazać się wolą polityczną konieczną do przekształcenia wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) w pełnoprawną politykę UE; mając na uwadze, że UE powinna kierować się w działaniach zewnętrznych wartościami i zasadami zapisanymi w art. 2, art. 3 ust. 5 i art. 21 TUE, które leżą u podstaw jej powstania, rozwoju i rozszerzenia; mając na uwadze, że w związku z tym UE powinna bronić wolności i standardów demokratycznych na całym świecie, a także powszechności praw człowieka;

C. mając na uwadze, że w sprawozdaniu tym najpierw dokonano przeglądu rocznego sprawozdania wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela w sprawie WPZiB, a następnie uzupełniono je o stanowiska Parlamentu w sprawie celów WPZiB w 2025 r.; mając na uwadze, że w sprawozdaniu tym omówiono w szczególności (1) globalne konsekwencje rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, (2) konflikt i pokój na Bliskim Wschodzie, (3) współpracę z partnerami o podobnych poglądach oraz 4) ogólną widoczność działań UE za granicą; mając na uwadze, że perspektywiczne stanowisko Parlamentu w dziedzinie WPZiB zostało ostatecznie podkreślone w kluczowych żądaniach dotyczących kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF) oraz nadzoru parlamentarnego nad WRF;

D. mając na uwadze, że w dziedzinie WPZiB Parlament Europejski pełni funkcje kontroli politycznej i konsultacji; mając na uwadze, że Parlament pełni funkcję budżetową dla tego obszaru polityki wspólnie z Radą, z wyjątkiem przypadków, gdy Rada jednomyślnie postanowi, że wydatkami obciążane są państwa członkowskie; mając na uwadze, że Parlament Europejski musi w pełni wykonywać wszystkie swoje kompetencje w celu zwiększenia legitymacji demokratycznej WPZiB; mając na uwadze, że pozostałe instytucje muszą odpowiednio dostosowywać swoją współpracę z Parlamentem Europejskim;

I. Roczne sprawozdanie wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela w sprawie WPZiB za 2024 r.

1. zauważa, że sprawozdanie przedłożono Parlamentowi Europejskiemu 20 czerwca 2024 r.; przypomina, że sprawozdanie powinno mieć charakter przyszłościowy; poniżej przedstawia swoje uwagi na temat szeregu aspektów, na które zwrócił uwagę wiceprzewodniczący / wysoki przedstawiciel w swoim sprawozdaniu;

2. z zadowoleniem przyjmuje w szczególności:

   - pomyślne zakończenie przeglądu zgodności prawa krajowego Albanii z prawem unijnym pod koniec 2023 r.; ponawia apel o bezzwłoczne rozpoczęcie kolejnego etapu negocjacji; podkreśla potrzebę dalszego zintensyfikowania reform w celu wyeliminowania utrzymujących się niedociągnięć dotyczących kwestii podstawowych;

- rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych z Bośnią i Hercegowiną; zachęca władze do podjęcia wszystkich odpowiednich kroków określonych w zaleceniu Komisji z 12 października 2022 r.; wyraża ubolewanie z powodu częstego stosowania przez władze Republiki Serbskiej podburzającej retoryki oraz secesjonistycznych przepisów i strategii politycznych; w tym kontekście przypomina, jak ważna jest widoczna obecność operacji EUFOR ALTHEA;

- postępy w dialogu między Belgradem a Prisztiną, zwłaszcza w dziedzinie swobodnego przepływu i energii; ubolewa nad brakiem postępów we wdrażaniu ścieżki normalizacji i wzywa do podjęcia wysiłków i zwiększenia zdolności w zakresie normalizacji stosunków i rozwijania dialogu wspieranego przez UE;

- postępy poczynione przez Czarnogórę w spełnianiu kryteriów pośrednich dotyczących rozdziałów 23 i 24 unijnego dorobku prawnego; zachęca ten kraj do dalszych postępów i szybkiego wdrożenia reform związanych z UE;

- pomyślne zakończenie przeglądu zgodności prawa krajowego Macedonii Północnej z prawem unijnym pod koniec 2023 r.; apeluje o bezzwłoczne rozpoczęcie kolejnego etapu negocjacji; wzywa rząd Macedonii Północnej do konstruktywnej współpracy z sąsiednimi krajami, tak aby nic nie stało na drodze do postępów w negocjacjach akcesyjnych;

- pomyślne wznowienie dialogu w ramach WPZiB między UE a jej partnerami na Bałkanach Zachodnich oraz znaczenie tych partnerstw dla pokoju i bezpieczeństwa; przypomina, że rozszerzenie UE jest inwestycją geostrategiczną, która wymaga zaangażowania zarówno ze strony UE, jak i krajów objętych procesem rozszerzenia na drodze do przystąpienia; przypomina w tym kontekście o ciągłej potrzebie reform w zakresie praworządności, praw podstawowych i administracji publicznej oraz dostosowania do WPZiB, w tym w zakresie sankcji;

- decyzję o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Ukrainą i Mołdawią; pochwala fakt, że wskaźnik dostosowania Mołdawii do WPZiB znacznie wzrósł z 54% w 2022 r. do 86% w 2024 r.; wzywa do przyspieszenia przeglądu zgodności prawa krajowego z prawem unijnym i terminowej organizacji kolejnych konferencji międzyrządowych;

- próby normalizacji stosunków podejmowane przez Armenię i Azerbejdżan; zachęca te państwa do niezwłocznego podpisania kompleksowego porozumienia pokojowego;

3. potępia w szczególności:

- trwającą rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie oraz coraz częstsze rosyjskie ataki na cele cywilne i infrastrukturę cywilną w Ukrainie; domaga się, aby Rosja i jej poplecznicy zaprzestali wszelkich działań wojskowych oraz aby Rosja natychmiast i bezwarunkowo wycofała swoje oddziały z Ukrainy i z jakiegokolwiek innego kraju, którego terytorium lub jego części nielegalnie okupuje;

- rolę nielegalnego reżimu Aleksandra Łukaszenki w faktycznym oddaniu

suwerenności państwowej Kremlowi w celu utrzymania jego kontroli nad Białorusią;

- nasilające się szkodliwe działania, ingerencje i wojnę hybrydową prowadzone przez Rosję, jej instytucje i popleczników w celu podważenia demokratycznej stabilności i suwerenności Republiki Mołdawii;

- brutalne i masowe ataki terrorystyczne przeprowadzone przez Hamas w całym Izraelu 7 października 2023 r.; wywołały one konflikt w Strefie Gazy, który ma nieproporcjonalny wpływ na ludność cywilną i spowodował katastrofalną sytuację humanitarną;

- ciągłe nieprzestrzeganie przez Iran zobowiązań w zakresie gwarancji prawnych w ramach Wspólnego kompleksowego planu działania (JCPOA) oraz rozwijanie programu jądrowego w stopniu wykraczającym poza wszelkie wiarygodne uzasadnienie cywilne;

- bezprawne przetrzymywanie obywateli europejskich w Iranie; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do dołożenia wszelkich starań, aby uwolnić tych obywateli i położyć kres wykorzystywaniu zakładników do celów dyplomatycznych przez Iran;

- niedawne przyjęcie ustawy o „krzewieniu cnót i zapobieganiu występkom” w Afganistanie, a także systematyczne naruszanie praw człowieka i podstawowych wolności, w szczególności skrajną interpretację szariatu, która usuwa kobiety z życia publicznego, zakazuje im podejmowania pracy, utrudnia im dostęp do opieki zdrowotnej bez udziału mężczyzny oraz do edukacji poza szóstą klasę; domaga się od faktycznych władz Afganistanu zniesienia wszelkich ograniczeń warunkowanych płcią wobec kobiet i podkreśla, że musi to być kluczowy warunek wszelkiego zaangażowania społeczności międzynarodowej w kontakty z talibami; nalega na utrzymanie surowego i warunkowego podejścia w kontaktach z talibami w oparciu o określonych przez Radę pięć kryteriów współpracy z faktycznymi władzami Afganistanu oraz na pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców poważnych naruszeń praw dziewcząt i kobiet, w tym za pomocą środków ograniczających;

- rosnącą skalę i intensywność operacji prowadzonych przez chińskie statki i samoloty w celu zastraszenia sąsiadów Chin; potępia ustanowiony przez rząd system pracy przymusowej i zbrodnie przeciwko ludzkości, jakie Chiny popełniają w Sinciangu;

- decyzję reżimów wojskowych w centralnym Sahelu (w Burkina Faso, Mali i Nigrze) o opuszczeniu Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS), co doprowadziło tę organizację do głębokiego kryzysu politycznego; odnotowuje faktyczne zamknięcie misji Unii Europejskiej w dziedzinie budowania zdolności w Nigrze (EUCAP Sahel Niger) oraz nieprzedłużenie misji szkoleniowej Unii Europejskiej w Mali (EUTM);

- autorytarny reżim Daniela Ortegi i Rosario Murillo, którzy systematycznie podważają demokratyczne struktury Nikaragui; przypomina, że reżim w Nikaragui

utrzymuje silne powiązania z innymi autokracjami, takimi jak Iran, Wenezuela i Kuba; w najostrzejszych słowach potępia systematyczne łamanie i naruszanie praw człowieka przez reżim kubański; zdecydowanie potępia i całkowicie odrzuca oszustwa wyborcze, jakich dopuścił się reżim w Wenezueli, oraz domaga się, aby rząd Maduro zaprzestał polityki represji i ataków na społeczeństwo obywatelskie i opozycję;

4. zgadza się z:

- potrzebą poprawy stosunków z Turcją; z zadowoleniem przyjmuje częściową deeskalację napięć we wschodniej części Morza Śródziemnego i na Morzu Egejskim; ponownie wyraża zaniepokojenie faktem, że polityka zagraniczna Turcji nadal pozostaje w sprzeczności z priorytetami UE w ramach WPZiB;

- pilną potrzebą poczynienia przez UE i rząd Turcji postępów w procesie wzajemnej refleksji, prowadzącym do obopólnie korzystnego, bardziej dynamicznego i strategicznego partnerstwa, biorąc pod uwagę kluczową rolę Turcji w regionie i jej znaczenie jako sojusznika NATO;

- faktem, że Turcja podejmuje niewystarczające wysiłki na rzecz dostosowania się do WPZiB UE, w tym w zakresie sankcji i przeciwdziałania obchodzeniu sankcji, a także z koniecznością ścisłej współpracy Turcji z wysłannikiem UE ds. sankcji; ubolewa nad tym, że prezydent Turcji – w niedopuszczalnym geście – publicznie wyraził solidarność z organizacją terrorystyczną Hamas i okazał jej wsparcie;

- apelem do Turcji o wypracowanie konstruktywnego, a nie asertywnego ani agresywnego podejścia w swoim sąsiedztwie;

- faktem, że ustawa o „przejrzystości wpływów zagranicznych”, ustawa o „wartościach rodzinnych i ochronie małoletnich”, a także zmiany w ordynacji wyborczej w Gruzji są niezgodne z wartościami i zasadami demokratycznymi UE; przypomina, że wniosek Gruzji o przystąpienie do UE będzie oceniany w oparciu o osiągnięcia tego państwa i spełnianie przez nie kryteriów kopenhaskich dotyczących członkostwa w UE;

- obawą z powodu presji, jaką Rosja i Chiny wywierają w Azji Środkowej, i podkreśla potrzebę zwiększenia obecności UE w Azji Środkowej w odpowiedzi na te działania; podkreśla, że UE jest zainteresowana zacieśnieniem stosunków gospodarczych i więzi politycznych z krajami Azji Środkowej, po części w celu rozwiązania problemu ryzyka obchodzenia sankcji nałożonych na Rosję i Białoruś;

- faktem, że Arktyka ma znaczenie geostrategiczne, jeżeli chodzi o rozbudowę ewentualnych szlaków morskich, dostęp do zasobów naturalnych, ochronę klimatu, roszczenia terytorialne, między innymi ze względu na rosyjską ekspansję wojskową na Dalekiej Północy, oraz swobodę i bezpieczeństwo żeglugi;

II. Cele WPZiB w 2025 r.

5. w kolejnej sekcji wskazuje cele Parlamentu dotyczące WPZiB na 2025 r., uzupełniając tym samym opinie wyrażone w rocznym sprawozdaniu wiceprzewodniczącego /

wysokiego przedstawiciela w sprawie WPZiB;

Stawienie czoła globalnym konsekwencjom rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie;

6. odnotowuje, że reakcja UE na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie jest bacznie obserwowana przez podmioty autokratyczne na całym świecie i będzie miała decydujący wpływ na kształtowanie ich zachowania na arenie międzynarodowej;

7. wzywa Ukrainę, by czyniła dalsze postępy na drodze do członkostwa w UE, wykorzystując wszystkie zasoby udostępnione jej w ramach Instrumentu na rzecz Ukrainy, oraz by zadbała o znaczące zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego na etapach wdrażania i monitorowania tego instrumentu;

8. apeluje do UE i jej państw członkowskich o zapewnienie pomocy humanitarnej, wsparcia wojskowego, pomocy gospodarczej i finansowej oraz wszelkiego wsparcia politycznego aż do zwycięstwa Ukrainy, aby ostatecznie położyć kres rosyjskiej wojnie napastniczej i umożliwić Ukrainie uwolnienie wszystkich obywateli i odzyskanie pełnej kontroli w granicach uznanych przez społeczność międzynarodową; podkreśla w szczególności pilną potrzebę zapewnienia Ukrainie większych zdolności w zakresie obrony przeciwlotniczej, tak aby mogła bronić krytycznej infrastruktury energetycznej przed nadchodzącą zimą, i wzywa państwa członkowskie do natychmiastowego zniesienia ograniczeń dotyczących stosowania zachodnich systemów uzbrojenia dostarczanych Ukrainie przeciwko uzasadnionym celom wojskowym na terytorium Rosji;

9. wzywa UE i państwa członkowskie do zwiększenia skuteczności przyjętych dotychczas 14 pakietów sankcji oraz – w razie potrzeby – do przyjęcia nowych sankcji; apeluje o skuteczną współpracę z partnerami o zbieżnych poglądach na całym świecie w celu zwiększenia presji na Rosję;

10. zdecydowanie popiera 10-punktowy plan pokojowy przedstawiony przez prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego i przypomina, że wszelkie inicjatywy mające na celu zakończenie rosyjskiej wojny napastniczej muszą opierać się na wkładzie wniesionym przez Ukrainę i zostać ostatecznie zaakceptowane przez naród ukraiński;

11. przypomina, że Ukraina jako ofiara agresji ma zgodnie z art. 51 Karty Narodów Zjednoczonych uzasadnione prawo do samoobrony; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, Komisję, Radę i zainteresowane państwa członkowskie do umożliwienia Ukrainie podejmowania skutecznych działań wobec Rosji; przypomina, że Rosja naruszyła prawo międzynarodowe oraz że pełne zajęcie zamrożonych rosyjskich aktywów stanowi odpowiedni krok, by wyegzekwować od Rosji zobowiązanie do przestrzegania prawa międzynarodowego oraz zrekompensować Ukrainie i innym poszkodowanym stronom straty spowodowane rosyjską wojną napastniczą;

12. podkreśla, że UE i państwa członkowskie powinny pilnie dążyć do utworzenia specjalnego trybunału międzynarodowego do ścigania zbrodni agresji przeciwko Ukrainie popełnionej przez politycznych i wojskowych przywódców Federacji Rosyjskiej i jej sojuszników;

13. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący ustanowienia Mechanizmu współpracy pożyczkowej dla Ukrainy o szacunkowej wartości 35 mld EUR w reakcji na apel Parlamentu; podstawą tego wniosku jest decyzja Rady o przeznaczeniu nadzwyczajnych dochodów pochodzących z immobilizowanych rosyjskich aktywów państwowych na zasilenie Funduszu Pomocy Ukrainie i Instrumentu na rzecz Ukrainy, a także decyzja grupy G-7 o zaoferowaniu Ukrainie pożyczki w wysokości 50 mld USD zabezpieczonej immobilizowanymi rosyjskimi aktywami państwowymi;

14. przypomina, że bezpieczeństwo Republiki Mołdawii jest nierozerwalnie powiązane z bezpieczeństwem Ukrainy, i uznaje Republikę Mołdawii za drugą linię obrony europejskiego stylu życia; uważa, że przystąpienie Ukrainy i Mołdawii do UE byłoby geostrategiczną inwestycją w zjednoczoną i silną Europę; zachęca wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do zacieśnienia partnerstwa w ramach WPZiB z Ukrainą i Mołdawią za pomocą konkretnych środków, szczególnie takich, które zapewnią nienaruszalność granic państwowych obu tych krajów i granic między nimi;

Rozwiązanie konfliktu i wspieranie pokoju na Bliskim Wschodzie

15. potwierdza prawo Izraela do obrony, zapisane w prawie międzynarodowym i przez nie ograniczone; wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich zakładników, a następnie do natychmiastowego i trwałego zawieszenia broni w celu przeciwdziałania ryzyku masowej śmierci głodowej i wybuchu epidemii zdrowotnej w Strefie Gazy; przypomina, że Izrael ma również obowiązek ochrony ludności cywilnej oraz że operacje wojskowe muszą być proporcjonalne i zgodne z międzynarodowym prawem humanitarnym;

16. ponownie wyraża niezachwiane poparcie dla wynegocjowanego rozwiązania dwupaństwowego w oparciu o granice z 1967 r., z dwoma suwerennymi, demokratycznymi państwami jako pokojowymi sąsiadami oraz z Jerozolimą jako wspólną stolicą; potępia postępujące nielegalne osadnictwo izraelskie na palestyńskiej ziemi, które stanowi naruszenie prawa międzynarodowego; wyraża zaniepokojenie nasilającą się przemocą ze strony sił izraelskich i ekstremistycznych osadników na Zachodnim Brzegu i we Wschodniej Jerozolimie; wyraża poparcie dla trzyetapowego planu pokojowego prezydenta USA J. Bidena i ubolewa nad brakiem woli obu stron do jego wdrożenia; ubolewa ponadto, że ostatnie rundy rozmów pokojowych nie przyniosły wymiernych rezultatów;

17. wyraża zaniepokojenie eskalacją napięć na Bliskim Wschodzie oraz destabilizującą rolą, jaką reżim irański i sieć popierających go podmiotów niepaństwowych odgrywają w tym regionie; wzywa wszystkie strony, by wykazały się maksymalną powściągliwością, zobowiązały się do deeskalacji i powstrzymały się od dalszej eskalacji, ponieważ za wszelką cenę należy unikać konfliktu regionalnego; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie do kontynuowania i wzmożenia wysiłków dyplomatycznych wraz z partnerami międzynarodowymi, w tym z krajami Zatoki Perskiej, aby zachęcić do pilnej deeskalacji i konstruktywnego dialogu;

18. z zadowoleniem przyjmuje decyzję UE o przedłużeniu sankcji wobec Iranu do lipca

2025 r., w tym o objęciu sankcjami również irańskiej produkcji dronów i pocisków i ich dostaw do Rosji i szerzej pojętego regionu Bliskiego Wschodu; zwraca uwagę, że niewykorzystane jeszcze możliwości sankcji obejmują znacznie bardziej restrykcyjne podejście do transferu technologii poprzez wywóz produktów, które nie są sklasyfikowane jako produkty podwójnego zastosowania; przypomina, że Parlament Europejski zaapelował o wpisanie Hezbollahu i irańskiego Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej (IRGC) do unijnego wykazu organizacji terrorystycznych;

19. podkreśla silne powiązania między Iranem a IRGC, jego poplecznikami, takimi jak Huti oraz bojówki irackie i syryjskie, a także organizacjami znajdującymi się w unijnym wykazie organizacji terrorystycznych, a mianowicie Hamasem i zbrojnym ramieniem Hezbollahu; wzywa Radę i wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, aby dodali Hezbollah jako całość do unijnego wykazu organizacji terrorystycznych; ubolewa nad atakami Hezbollahu na Izrael, które doprowadziły do izraelskiej inwazji lądowej w Libanie; jest głęboko zaniepokojony sytuacją w Libanie i przypomina, że trzeba jak najszybciej zaprzestać działań wojennych, aby umożliwić znalezienie rozwiązania dyplomatycznego wzdłuż niebieskiej linii, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1701, ponieważ jest to jedyna droga do złagodzenia napięć i trwałego ustabilizowania granicy izraelsko-libańskiej;

20. podziela cel, jakim jest uniemożliwienie Iranowi uzyskania broni jądrowej za wszelką cenę; zwraca jednak uwagę na fakt, że reżim w Teheranie wyraźnie odrzucił odnowienie JCPOA, a jednocześnie zwiększył swój potencjał jądrowy; ubolewa nad faktem, że obecnie nie ma strategii, która pozwoliłaby przekonać Iran, by powstrzymał się od rozbudowywania wojskowego potencjału jądrowego, ani planu działania na wypadek przekroczenia przez Iran progu nuklearnego; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do zaprezentowania zmienionej strategii wobec Iranu;

21. podkreśla, że UE musi zwiększyć swoją skuteczną obecność w regionie za pomocą wszelkich dostępnych jej środków, i wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, by uznał to za priorytet swojego biura i przyszłych WRF;

Zachęcanie do współpracy z partnerami o podobnych poglądach

22. podkreśla, że świat staje się coraz bardziej wielobiegunowy i mniej wielostronny; podkreśla, że fora wielostronne, na czele z Organizacją Narodów Zjednoczonych i jej agencjami, należy traktować jako preferowany przez UE format współpracy; w związku z tym wyraża zaniepokojenie rosnącym znaczeniem wyłącznych form współpracy, w ramach których konkurencja jest coraz większa; zauważa jednocześnie, że instytucje i normy międzynarodowe są w coraz większym stopniu instrumentalizowane; podkreśla, że tendencja ta stawia UE w delikatnej sytuacji, w której musi ona zachować równowagę między potrzebą odwoływania się do szerokiej i inkluzywnej koncepcji multilateralizmu a jednoczesnym priorytetowym traktowaniem współpracy z wybranymi partnerami o zbieżnych poglądach;

23. podkreśla w tym względzie, że kontekst geopolityczny, w którym działa UE, nadal charakteryzuje się radykalną niepewnością i przejściem od współpracy do konkurencji; obserwuje z zaniepokojeniem, jak wszystkie rodzaje interakcji są wykorzystywane jako

broń, i zauważa, że tendencja ta utrudnia współpracę międzynarodową, w czasach gdy należy przyspieszyć globalne przemiany, aby skutecznie stawić czoła globalnym wyzwaniom; przypomina, że UE nie może sobie pozwolić na zamknięcie się w sobie i musi pozostać otwarta i angażować się w to, co dzieje się na świecie;

24. przypomina, jak ważne jest silne i konstruktywne partnerstwo ze Zjednoczonym Królestwem; z zadowoleniem przyjmuje nowy impuls ze strony nowego rządu Zjednoczonego Królestwa do zastanowienia się wraz z UE nad możliwościami ściślejszej współpracy w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, co stanowiłoby wartość dodaną zarówno dla UE, jak i dla Zjednoczonego Królestwa; domaga się, aby Parlament był należycie zaangażowany w takie rozważania i informowany o nich;

25. przypomina, że stosunki transatlantyckie pozostają najważniejszymi i strategicznymi stosunkami dla UE i jej państw członkowskich, na co wskazuje jedność i siła partnerstwa w następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę; podkreśla, że silne stosunki transatlantyckie są nadal niezbędne dla bezpieczeństwa partnerów po obu stronach Atlantyku; wzywa Komisję, by wspierała zacieśnienie stosunków z kluczowymi partnerami zarówno w USA, jak i w Kanadzie, aby stawiać czoła globalnym wyzwaniom, które mają wpływ na nasze wspólne wartości, interesy, bezpieczeństwo i dobrobyt;

26. z zadowoleniem przyjmuje bliskie stosunki z krajami Europy Zachodniej spoza UE, a w szczególności doskonałą współpracę w niektórych obszarach działań zewnętrznych UE; wzywa Komisję do unowocześnienia i pogłębienia stosunków dwustronnych między UE a Szwajcarią; podkreśla znaczenie wspierania jeszcze silniejszych stosunków z Norwegią; wzywa do szybkiego podpisania układu o stowarzyszeniu między UE a Andorą i San Marino;

27. przypomina, że pokojowy, stabilny i oparty na zasadach region Indo-Pacyfiku leży w żywotnym interesie Europy; w tym celu zachęca do zacieśnienia więzi w ramach polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony z partnerami o podobnych poglądach w regionie zgodnie z unijną strategią współpracy w regionie Indo-Pacyfiku; zachęca wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do promowania widoczności i skutków działań zewnętrznych UE wraz z naszymi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku, w szczególności z Australią, Nową Zelandią, Koreą Południową i Japonią;

28. przypomina w tym kontekście o głębokim i kompleksowym partnerstwie UE z Japonią, które powinno służyć za wzór owocnego partnerstwa dwustronnego umożliwiającego skuteczne kształtowanie polityki w kontekście wielostronnym; zauważa, że w 2024 r. UE i Japonia obchodzą 50-lecie stosunków dyplomatycznych, i zdecydowanie podkreśla, że w interesie UE leży pogłębianie i rozszerzanie tego partnerstwa dwustronnego w ciągu najbliższych 50 lat; uznaje zasadniczą rolę, jaką w stosunkach między UE a Japonią w czasach wstrząsów geopolitycznych odgrywa umowa o partnerstwie gospodarczym UE–Japonia i umowa o partnerstwie strategicznym UE–Japonia; zachęca obie strony, a zwłaszcza pozostałe państwa członkowskie, które jeszcze nie ratyfikowały tej umowy, do wykazania wymaganej woli politycznej do ratyfikacji umowy o partnerstwie strategicznym;

29. uważa, że wzrost znaczenia Chin pozostaje jednym z głównych wyzwań geopolitycznych XXI wieku i wymaga wielopoziomowej reakcji, w ramach której UE kontynuuje współpracę z Chinami w pewnych kluczowych obszarach; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie do utrzymania współpracy dyplomatycznej przy jednoczesnym zwiększeniu asertywności UE wobec Chin, aby Chiny wzięły na siebie odpowiedzialność jako stały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ;

30. powtarza, że Tajwan jest kluczowym partnerem UE i jej demokratycznym sojusznikiem w regionie Indo-Pacyfiku; uznaje znaczenie Tajwanu dla zabezpieczania globalnych łańcuchów dostaw, zwłaszcza w sektorze zaawansowanych technologii, oraz wzywa UE i jej państwa członkowskie do ściślejszej współpracy z Tajwanem; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by dały jasno do zrozumienia, że żadne próby jednostronnych zmian status quo w Cieśninie Tajwańskiej, w szczególności przy użyciu siły lub przymusu, nie będą akceptowane i że wszelkie takie próby będą pociągały za sobą wysokie koszty; podkreśla, że roszczenia terytorialne Chin nie mają żadnej podstawy w prawie międzynarodowym; potępia ponadto blokowanie przez Chiny udziału Tajwanu w organizacjach wielostronnych; wzywa Komisję i państwa członkowskie do wspierania znaczącego udziału Tajwanu w pracach odpowiednich organizacji międzynarodowych;

31. powtarza, że Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) jest kluczowym partnerem we wzmacnianiu multilateralizmu opartego na zasadach; popiera wysiłki ASEAN na rzecz zakończenia negocjacji z Chinami w sprawie skutecznego i merytorycznego kodeksu postępowania na Morzu Południowochińskim; zachęca UE do większego zaangażowania i zacieśnienia współpracy z ASEAN oraz do działania na rzecz kompleksowego partnerstwa strategicznego;

32. zauważa, że wyzwania geopolityczne wzmocniły wspólny interes UE i Indii, który polega na zapewnieniu bezpieczeństwa, dobrobytu i zrównoważonego rozwoju; wzywa do zorganizowania szczytu UE–Indie, aby utrzymać wysoki priorytet stosunków dwustronnych;

33. wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie do skoncentrowania się na stosunkach dwustronnych z partnerami o podobnych poglądach w Afryce, m.in. z Ghaną, Kenią i Senegalem, z uwzględnieniem wzajemnych potrzeb i interesów, aby wspierać rzeczywiste i zrównoważone partnerstwa; uważa, że zasada „więcej za więcej” powinna być w pełni uwzględniana w stosunkach z państwami spoza UE, co oznacza, że UE powinna rozwijać silniejsze partnerstwa z tymi krajami, które przestrzegają zasad WPZiB i wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) oraz szanują podstawowe wartości UE; wzywa UE, by spełniła oczekiwania krajów partnerskich i szybko zawarła z nimi porozumienia polityczne, aby pokazać, że UE jest kluczowym i strategicznym partnerem i że międzynarodowy system oparty na zasadach może sprostać współczesnym wyzwaniom;

34. podkreśla potrzebę dalszego zacieśniania współpracy UE z krajami Ameryki Łacińskiej o podobnych poglądach, zwłaszcza biorąc pod uwagę rosnące wpływy Chin i Rosji w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach; wzywa państwa członkowskie i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do prowadzenia aktywnej dyplomacji w tym regionie ze

szczególnym naciskiem na obronę wielostronnego porządku światowego, prawa międzynarodowego oraz poszanowania demokracji i praw człowieka;

35. wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, by za priorytet swojej kadencji uznał pracę z demokracjami o podobnych poglądach oraz by usystematyzował współpracę i konsultacje z demokratycznymi partnerami o podobnych poglądach w celu poprawy wspólnej gotowości i dostępu do zasobów reagowania kryzysowego;

36. jednocześnie wierzy, że ważne jest budowanie nowych sojuszy, między innymi z krajami w naszym sąsiedztwie, a także z krajami globalnego Południa, przy czym należy uwzględnić wzajemne potrzeby i interesy, co umożliwi rzeczywiste i zrównoważone partnerstwa;

Wspieranie działań UE za granicą

37. podkreśla, że wiceprzewodniczący / wysoki przedstawiciel pełni rolę łącznika między WPZiB a stosunkami zewnętrznymi UE w celu zapewnienia najwyższego poziomu koordynacji i spójności działań zewnętrznych UE; ubolewa jednak, że w niektórych przypadkach brakuje jasności co do zewnętrznej reprezentacji UE; podkreśla konieczność jasnego zdefiniowania kompetencji wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, przewodniczącego Komisji oraz przewodniczącego Rady Europejskiej w zakresie działań zewnętrznych i reprezentacji UE;

38. wzywa do wzmocnienia ESDZ – zarówno jej siedziby głównej, jak i delegatur UE – poprzez zapewnienie odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich, tak by UE była lepiej przygotowana na obecne i pojawiające się globalne wyzwania; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do szybkiego przedstawienia wniosków dotyczących przyszłej struktury operacyjnej działań zewnętrznych UE;

39. wzywa Komisję, aby skutecznie i szybko wykorzystała strategię Global Gateway jako zrównoważoną alternatywę dla chińskiej koncepcji „Jeden pas i jeden szlak” oraz jako instrument służący zwiększeniu obecności i widoczności UE na całym świecie;

40. przypomina, że Parlament odgrywa fundamentalną rolę w WPZiB i wnosi do niej szczególny wkład dzięki swojej dyplomacji parlamentarnej oraz odrębnym instrumentom, kanałom i kontaktom;

41. apeluje o dalszy rozwój dyplomacji prewencyjnej UE, w tym mediacji i dialogu na rzecz pokoju, jako proaktywnego narzędzia polityki zagranicznej; wzywa ESDZ do przeprowadzenia analizy doświadczeń;

42. potwierdza rolę specjalnych przedstawicieli UE, którzy promują politykę i interesy UE w konkretnych regionach i krajach oraz odgrywają ważną rolę w rozwijaniu silniejszej i skuteczniejszej WPZiB, ponieważ zapewniają UE aktywną obecność polityczną w kluczowych krajach i regionach oraz są „twarzą” i „głosem” UE i jej polityk;

43. podkreśla misje i operacje UE za granicą mające na celu promowanie pokoju, bezpieczeństwa i postępu w Europie i na świecie; wzywa wysokiego przedstawiciela / wiceprzewodniczącego do:

- współpracy z Bośnią i Hercegowiną, Kosowem, NATO i innymi zainteresowanymi partnerami, aby umożliwić solidnym siłom policyjnym realizację wszystkich kluczowych zadań związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym w Bośni i Hercegowinie oraz Kosowie od 2026 r., a także do przygotowania wniosków dotyczących niezbędnych misji WPZiB, które mają zostać rozpoczęte w 2025 r., z wykorzystaniem unijnej zdolności szybkiego rozmieszczania jako zapobiegawczego wzmocnienia wojskowego; przypomina, że wydatki na te środki, w tym wydatki na utrzymanie w gotowości zdolności szybkiego rozmieszczania, powinny być pokrywane z budżetu UE;

- współpracy z Cyprem, Turcją, Zjednoczonym Królestwem i ONZ w celu wdrożenia konkretnych środków na rzecz demilitaryzacji strefy buforowej na Cyprze i poprawy bezpieczeństwa na wyspie, zarówno społeczności Greków cypryjskich, jak i społeczności Turków cypryjskich;

- ponownego poparcia prac prowadzonych obecnie przez unijną misję policyjną i praworządnościową na okupowanych terytoriach palestyńskich (EUPOL COPPS) oraz Misję UE ds. Szkolenia i Kontroli (EU BAM) na przejściu granicznym w Rafah na rzecz wspierania władz palestyńskich w reformowaniu sektora bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości oraz w zintegrowanym zarządzaniu granicami;

44. wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do wykorzystania doświadczeń związanych z udanymi działaniami ewakuacyjnymi w Sudanie i ze zwiększoną ochroną konsularną oraz do działania na rzecz kompleksowego systemu ochrony obywateli UE za granicą;

III. Następne WRF i nadzór parlamentarny nad nimi

45. uważa, że istnieje potrzeba silniejszego zinstytucjonalizowanego nadzoru parlamentarnego nad działaniami zewnętrznymi UE, w tym regularnego i terminowego, ale bezpiecznego dostępu do informacji poufnych;

46. podkreśla, że w ramach WPZiB, która obejmuje WPBiO, Parlament Europejski wykonuje swoją funkcję budżetową wspólnie z Radą; przypomina, że sprawuje również kontrolę polityczną nad tymi strategiami politycznymi oraz jest konsultowany na ich temat zgodnie z art. 36 TUE;

47. przypomina, że wszystkie wydatki na WPZiB i WPBiO powinny być pokrywane z budżetu UE, chyba że Rada postanowi inaczej w poszczególnych przypadkach lub gdy wydatki dotyczą operacji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne; uznaje, że do Rady należy ustalenie, czy działanie UE za granicą jest operacją mającą wpływ na kwestie wojskowe lub obronne; podkreśla, że we wszystkich innych przypadkach decyzji dotyczących WPZiB lub WPBiO wiążących się z wydatkami Rada powinna rozważyć pokrycie wydatków z budżetu Unii;

48. zaznacza, że decyzje dotyczące WPZiB lub WPBiO wiążące się z wydatkami zawsze stanowią podstawowy wybór dla tych strategii politycznych; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, by konsultował się z Parlamentem Europejskim przed przedstawieniem takich wniosków dotyczących decyzji w sprawie

WPZiB lub WPBiO;

49. przypomina, że sprawowanie przez Parlament Europejski funkcji budżetowej jest nierozerwalnie związane z jego funkcją w zakresie kontroli politycznej i konsultacji; przypomina, że w art. 36 TUE ustanowiono szczególne stosunki między wiceprzewodniczącym / wysokim przedstawicielem a Parlamentem Europejskim, co jest warunkiem wstępnym wykonywania tych funkcji przez Parlament, oraz że wiceprzewodniczący / wysoki przedstawiciel powinien wspierać Parlament w tym zakresie;

50. wzywa Komisję, by przedstawiła wnioski dotyczące kolejnych WRF w pierwszym półroczu 2025 r., aby zapewnić wystarczająco dużo czasu na negocjowanie programów; podkreśla, że nomenklatura budżetowa powinna być bardziej szczegółowa zarówno w Instrumencie Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej, jak i w Instrumencie Pomocy Przedakcesyjnej, co umożliwi władzy budżetowej ustalanie priorytetów politycznych i geograficznych w ramach rocznej procedury budżetowej;

51. podkreśla, że każda poruszona powyżej kwestia wymaga odpowiedniej reakcji ze strony władzy wykonawczej; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do szybkiego i pisemnego ustosunkowania się do apeli, wniosków i obaw Parlamentu; uważa, że oświadczenia ustne na posiedzeniach komisji lub na posiedzeniu plenarnym mogą stanowić wystarczającą odpowiedź jedynie w wyjątkowych lub pilnych przypadkach; podkreśla, że w obecnym trudnym kontekście geopolitycznym ścisła współpraca i partnerstwo między Parlamentem Europejskim a wiceprzewodniczącym / wysokim przedstawicielem mają strategiczne znaczenie; oczekuje bardziej systematycznej wymiany informacji przed przyjęciem mandatów i strategii WPZiB oraz lepszego przepływu informacji na temat negocjowania i wdrażania umów międzynarodowych, a także protokołów ustaleń; oczekuje ponadto, że Parlament będzie skutecznie uwzględniany we wszystkich zewnętrznych strategiach politycznych i działaniach UE jako integralny podmiot Drużyny Europy, co pozwoli zmobilizować dyplomację parlamentarną w celu wsparcia wysiłków wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela;

°

° °

52. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie Europejskiej, Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, a także rządom i parlamentom państw członkowskich.

UZASADNIENIE

Co roku Komisja Spraw Zagranicznych sporządza projekt rezolucji w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odpowiedzi na sprawozdanie wysokiego przedstawiciela Unii ds. polityki zagranicznej dla Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Rezolucja ta zawiera ocenę realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz stanowi kluczowy element wkładu Parlamentu Europejskiego w działania zewnętrzne UE, w szczególności w odniesieniu do wzmocnionego prawa kontroli przyznanego Parlamentowi Europejskiemu na mocy traktatu z Lizbony.

Sprawozdanie za 2024 r. jest pierwszą rezolucją w sprawie realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w obecnej kadencji. W związku z tym powinno ono również służyć jako wskazówka w ustalaniu priorytetów przez nową Komisję i nowego wysokiego przedstawiciela. W sprawozdaniu tym najpierw dokonano przeglądu rocznego sprawozdania wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela w sprawie WPZiB, a następnie uzupełniono je o stanowiska Parlamentu w sprawie celów WPZiB w 2025 r. Sprawozdawca postanowił skupić się na tendencjach strategicznych, które określają ogólny kierunek wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE i które uwypukliły konieczność określenia przez UE jej interesów i wykorzystania zdolności do ich realizacji. Są to między innymi:

1. konsekwencje rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie,
2. konflikt i wspieranie pokoju na Bliskim Wschodzie,
3. współpraca z partnerami o podobnych poglądach i
4. widoczność działań UE za granicą.

W sprawozdaniu omówiono bardziej szczegółowo każdy z tych punktów, a także przedstawiono wskazówki dla przyszłych organów wykonawczych UE dotyczące WPZiB. Perspektywiczne stanowisko Parlamentu dotyczące WPZiB zostało ostatecznie podkreślone w kluczowych żądaniach dotyczących następnych wieloletnich ram finansowych oraz nadzoru parlamentarnego nad nimi.